УДК 902

БОСПОР В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ПАСКАЛЯ БУРГУНДЕРА

К. Ягужинська, аспірант
Центральноукраїнський національний технічний університет

Паскаль Бургундер – один з найвідоміших франкомовних сучасних дослідників історії і культури античного Боспору, організував Центр Боспорських досліджень на базі інституту археології і антикознавства при Лозанському університеті (Швейцарія). За допомогою сучасних технологій Бургундер реалізує постійний науковий обмін, дискусійні зустрічі з іншими спеціалістами історії Боспору, легкий доступ до архіву всіх своїх публікацій на сайті інституту[1]. Помітно, що цікавість вченого до вивчення монетної справи Боспору поглиблюється і зростає: на сайті університету анонсовано підготовку видання, присвяченого артефактам похоронного обряду та грошовим пам`яткам некрополів Пантікапея за римських часів[2].

Вивчення монетної справи знаходиться на перетині 3-х дисциплін: археології, історії, нумізматики. Видається очевидним, що Паскаль Бургундер першочергово бачить тематику монетної справи Боспору через призму археолога. Останній в своєму профайлі на науковому порталі academia.edu [3], в розділах Ancient Numismatics, Black Sea ancient history and archaeology, Contextual Numismatics, Coins and Archaeology, Archaeological Theory, зазначив, що за умови подолання певного ряду перешкод, зокрема, доступу до поховальних комплексів, вивчення вінців з відбитками монет в золоті, виявлених на некрополях Пантікапею, стає продуктивною в ході реалізації вдало обрана методологія відносно предмету дослідження. Експлуатація інформаційних ресурсів, що зберігаються в архівах, збагачених перехресною експертизою археологічних даних, отриманих з недавніх розкопок, сприяє новим досягненням у вивченні цих поховальних комплексів. [3]

Особливе місце у вивченні історії і культури Боспору у франкомовному науковому просторі належить колективним виданням під редакцією П. Бургундера: «Etudes bosporanes. Sur un royaume aux confins du monde gréco-romain» («Боспорські етюди. Про царство на кордонах греко-римського світу») та «Etudes Pontiques» (збірка матеріалів періоду Понтійського Царства). Остання, за оцінками західноєвропейських вчених, має виняткове значення в історіографії проблем дослідження Боспору.

Книгу «Etudes Pontiques. Histoire, historiographie et sites archéologiques du bassin de la mer Noire» [4] старший науковий співробітник Інституту археології та антикознавства при Лозанському університеті Паскаль Бургундер доповнив власною статтею «Вступ до археології Царства Боспору Кіммерійського» [4]. Ця колективна робота серії «Etudes de Lettres» вийшла в 2012 році і є результатом плідної праці 3-х круглих столів 2009 року у Лозанському університеті, присвячених найновішим дослідженням історичної спадщини Північного Причорномор`я. В статті Бургундер виділяє 3-х своїх співвітчизників: Луї Коллі, Дюбуа де Монпере, Флоріані Жіле - засновників археології Північного Причорномор`я як непересічних науковців, що перекваліфікувались у знавців античності з викладачів французької мови.

Франкомовна збірка «Етюди Боспору» знайомить із деякими аспектами матеріальної культури Боспорського царства, зокрема оригінальною культурою грецьких поселень Кіммерійського Боспору[5]. Як зазначено в офіційній анотації на сайті Лозанського університету, «ця колективна праця, збагачена значною кількістю неопублікованих матеріалів, покликана познайомити франкомовну публіку з деякими аспектами матеріальної історії царства з його унікальною долею. Скарби музейних колекцій, наукових архівів, новітні результати польових досліджень дозволяють осягнути територію греко-варварської держави, яка тяглася до дельти Дону, східного узбережжя Азовського моря і тривала майже

тисячу років»[6].

Редактор видання висловлює окрему подяку професору Форназье (Goethe-Universität Frankfurt), Валерії Козловській (Harvard University), Майї Муратов (Adelphi University). Отже, Паскалю Бургундеру однозначно вдалося здійснити унікальну місію створення новітньої бази вивчення загиблої цивілізації Боспору в сучасній площині наукових знань за допомогою передових університетів планети.

В інтерв`ю на Youtube, опублікованому в 2020 році на офіційному каналі рідного університету Лозанни П. Бургундер, презентуючи свою книгу старожитностей Боспору, дає наступний коментар, стосовно того, що неймовірно цікава і важлива тема Боспорського Царства лишається «екзотичною» маловідомою для більшості західних вчених. На його думку не вистачає матеріалів, в тому числі археологічних, які насправді є в наявності в культурних шарах на територіях, де було розташоване Боспорське царство, і обіцяють чимало відкриттів інтернаціональним групам дослідників. Він наголошує на дві причини такої ситуації в недалекому минулому: лінгвістичний бар`єр – складну мову слов`ян для вільного спілкування із західними колегами, й ідеологічний, а саме «залізної завіси» між СРСР і Заходом до 1991 року [7].

Месьє Бургундер зазначає, що створив першу в світі платформу з метою мультикультурного об`єднання науковців всіх континентів для багаторівневої співпраці над вивченням історії Боспору, в тому числі над знахідками старовинних монет[8].

Науковий журнал «Bryn Mawr Classical Review» високо оцінює внесок П. Бургундера у франкомовне наукове середовище щодо поширення теми вивчення Боспору. Редактори журналу звернули увагу на блискучий задум автора – об`єднати аналіз здобутків археологічних розвідок з одного боку, з іншого – інформацію з колекцій музеїв, архівних джерел у формуванні загальної бази для подальшого вивчення матеріальної культури Боспору. Також зазначено корисні елементи історіографії предмету дослідження, описані дослідником і 2 чудові мапи Боспору високої якості в кольорі[9].

Таким чином, Паскаль Бургундер виявляється не тільки видатним сучасним дослідником Боспору, а й першим творцем науково-технологічного об`єднання франкомовного дискурсу різних галузей – археології, історії, культурології, нумізматики тощо навколо проблематики епохи Боспору.

Список літератури

1. Офіційна сторінка Паскаля Бургундера на сайті університету Лозанни. URL: https://www.unil.ch/iasa/home/menuinst/collaborateursrices/chercheures-associees/burgunder-pascal.html?url_params=-v_faculte=30-v_unite=142-v_personne=932216-v_publication=true-v_menu=pub-mode=fiche-bibauthor=pburgund&pubsIdParam=0b930842166340429dcd486b176fc7df&showFrom=auto

2. Burgunder Pascal. Des lauriers et des hommes. Couronnes funéraires et empreintes monétaires des nécropoles de Panticapée à l'époque romaine. Sous presse. URL: https://www.academia.edu/37805257/Des_lauriers_et_des_hommes_Couronnes_fun%C3%A9raires_et_empreintes_mon%C3%A9taires_des_n%C3%A9cropoles_de_Panticap%C3%A9e_%C3%A0_l%C3%A9poque_romaine

3. Профайл П. Бургундера на науковому порталі academia.edu. https://www.academia.edu/37805257/Des_lauriers_et_des_hommes_Couronnes_fun%C3%A9raires_et_empreintes_mon%C3%A9taires_des_n%C3%A9cropoles_de_Panticap%C3%A9e_%C3%A0_l%C3%A9poque_romaine

4. Études pontiques. Histoire, historiographie et sites archéologiques du bassin de la mer Noire. – Édité par P. Burgunder – Lausanne : Université, 2012. – 366 p. : bibliogr., 40 pl. h. t. – (Études de Lettres, ISSN : 0014.2026 ; 1-2/2012, 290).

5. Etudes bosporanes. Sur un royaume aux confins du monde gréco-romain. - Édité par Pascal Burgunder. - Lausanne : Unil, 2019. - 458 p. - (Études de lettres ; № 309). URL: https://www.unil.ch/edl/fr/home/menuinst/table-des-sommaires/2015-2019/309-20191-2.html

6. Інтерв`ю Бургундера П. Trésors du royaume du Bosphore Cimmérien. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Na9UzEpGquc

7. Офіційна сторінка асоціації вивчення історії Боспору, створеної П. Бургундером. URL: https://wp.unil.ch/eb/association-societe-des-etudes-bosporanes/

8. Official website Bryn Mawr Classical Review. URL: https://bmcr.brynmawr.edu/2021/2021.02.25/